

Cultuurverandering in de hoogste versnelling

Gezamenlijk actieplan van KNWU, Dopingautoriteit & NOC*NSF

12 december 2013

1. Aanleiding

In opdracht van de KNWU en NOC*NSF heeft de onafhankelijke onderzoeks- en adviescommissie Anti-Doping Aanpak onderzoek gedaan naar de dopingcultuur en antidopingaanpak in het Nederlandse wielrennen. Op 17 juni 2013 heeft de commissie haar eindrapport 'Meedoen of stoppen' gepresenteerd. Daarin doet de commissie een aantal aanbevelingen om de ingezette cultuurverandering te laten slagen. KNWU, Dopingautoriteit en NOC*NSF delen het gevoel van urgentie om de anti-dopingaanpak in het Nederlandse wielrennen (en in het verlengde daarvan in de georganiseerde sport) een extra impuls te geven. Een gezamenlijke en samenhangende aanpak is de enige manier om die cultuurverandering daadwerkelijk te realiseren.

2. Doelstellingen

Het actieplan beoogt op een adequate en snelle wijze opvolging te geven aan de aanbevelingen van de Commissie Anti-Doping Aanpak. Een cultuurverandering vraagt geduld, een lange adem en dus een lange termijn aanpak. Maar gezien de urgentie en het momentum is het ook van belang om snel aan de slag te gaan en niet te verzanden in lange planvorming. Dit actieplan vormt die start, met activiteiten en quick wins voor de korte termijn, die waar mogelijk geborgd worden voor de lange termijn.

De doelstellingen van het gezamenlijke actieplan zijn:

- Het vergroten van de cultuurverbetering en bewustwording over dopinggebruik onder sporters, trainers en begeleiders in de (wielersport).
- Het vergroten van de integriteit van de sport op nationaal en internationaal niveau.
- Een blauwdruk vormen van een effectievere antidopingaanpak voor andere sporten op nationaal en internationaal niveau.

3. Aanpak

Wij zijn ervan overtuigd dat een gezamenlijke en samenhangende aanpak de enige manier is om deze doelstellingen te bereiken. Wij gaan dit doen langs vijf pijlers.

Uniek en onderscheidend aan deze aanpak is:

- dat alle (jeugd)leden en kaderleden van de KNWU *persoonlijk* worden benaderd en aangesproken, en
- dat de wielwereld wordt gebruikt als pilot voor een sportbrede anti-dopingaanpak.

De projectperiode loopt van 12 december 2013 t/m 1 oktober 2014.

Pijler: Bewustwording

De pijler bewustwording sluit aan bij de aanbevelingen die de Commissie Anti-Doping Aanpak heeft geformuleerd over een betere voorlichting. De commissie stelt daarover o.a.:

"Cultuurverandering wordt gedragen door de jeugd. (...) Bij de voorlichting aan de jeugd zouden ook bekende renners uit het verleden ingezet kunnen worden. Een aantal heeft bij ons aangegeven bereid te zijn jonge renners te wijzen op de gevaren en onwenselijkheid van doping. Op deze manier draagt

acceptatie van het verleden bij aan de ontwikkeling van een nieuwe cultuur in het Nederlandse wielrennen en hopelijk ook in het internationale wielrennen.

In de voorlichting over doping dient aandacht voor de onwenselijkheid ervan een belangrijk onderdeel te zijn. Dit kan met behulp van de kernwaarden van sport worden uitgedragen. Hiervoor dienen er structurele en goede programma's te zijn die integraal onderdeel vormen van de opleiding van jonge renners. De boodschap is dat een echte winnaar presteert zonder doping." (pag. 53)

De pijler bewustwording heeft als doel:

- Het verbeteren van de cultuur t.a.v. doping binnen het wielrennen,
- Het vergroten van de persoonlijke bewustwording van (kader)leden van de KNWU van de risico's van onbewuste en bewuste dopingovertredingen en hoe ze dat kunnen voorkomen,
- Het vergroten van de bewustwording t.a.v. dopingpreventie sportbreed,
- Het verhogen van het rendement, de effectiviteit en het bereik van het dopingpreventiebeleid.

De pijler bewustwording heeft als resultaat:

- het bereiken van alle 9.000 licentiehouders, 1.100 kaderleden en 215 verenigingen van de KNWU door middel van:
 - de inzet van de 100% dope free campagne,
 - een interactieve challenge voor licentiehouders én verenigingen en
 - interactieve voorlichtingsbijeenkomsten bij alle 7 Regionale Trainings Centra (RTC's) en alle 8 KNWU-districten.
- een sportbrede online voorlichtingsmodule
- een doorlopende leerlijn dopingpreventie bestaande uit:
 - een totaaloverzicht van alle competenties die talenten op weg naar het podium dienen te bezitten ten opzichte van anti-doping,
 - een totaaloverzicht van alle middelen per fase op de weg naar het podium,
 - een totaaloverzicht van verantwoordelijkheden per betrokken organisatie in de ondersteuning van het talent op weg naar het podium, en
 - een implementieplan voor alle betrokken partijen

Dit gaan we bereiken door de volgende activiteiten uit te voeren:

- Aankondigen van de specifieke campagne in analoge en digitale wielermidia.
- Ontwikkelen van een challenge (website) waar KNWU-licentiehouders individueel en/of als vereniging kunnen deelnemen en waarbij ze diverse houdings- en gedragsvragen over dilemma's moeten beantwoorden. Onder de sporters en de verenigingen die de meeste vragen goed beantwoord hebben en het meest actief hebben deelgenomen worden prijzen verloot. De website is gekoppeld aan social media.
- Plaatsen van advertenties van Marianne Vos en Bauke Mollema in diverse analoge en digitale wielermidia die oproepen deel te nemen aan de challenge.
- Versturen van brieven naar alle 9.000 KNWU-licentiehouders, 1.100 KNWU-kaderleden en 215 KNWU-verenigingen en stichtingen van de wielereambassadeurs Marianne Vos en Bauke Mollema met een oproep deel te nemen aan de challenge, om kennis te nemen van de belangrijkste dopingregels en een set 100% Dope Free sturdoppen. Licentiehouders van 20 jaar en jonger ontvangen bovendien de brochure *Talents Only*.
- Organiseren van interactieve voorlichtingsbijeenkomsten bij alle 7 Regionale TrainingsCentra (RTC's) en alle 8 districten van de KNWU met Rudi Kemna (een ex-prof wielrenner die bekend

heeft doping te hebben gebruikt) i.s.m. met de Dopingautoriteit, waarin op een actieve en open manier kennis en cultuuraspecten worden gedeeld en bediscussieerd.

- Ontwikkelen van een online voorlichtingsmodule die sportbreed ingezet kan worden, door het digitaliseren van de Talents Only!-brochure, de True Winner-contest en het anti-dopingcertificaat. Dit anti-dopingcertificaat wordt geborgd in het KNWU licentieaanvraag systeem (voor sporters tussen de 17 en 20 jaar).
- Ontwikkelen en uitwerken van een doorlopende leerlijn dopingpreventie (zowel kennis, vaardigheden, attitudes als persoonlijke eigenschappen), die integraal onderdeel kan gaan uitmaken van de meerjarenopleidingsplannen van bonden.
- Implementeren (als pilot) van de doorlopende leerlijn dopingpreventie bij de KNWU en enkele andere bonden.

Pijler: Openheid

De pijler openheid sluit aan bij de aanbevelingen die de Commissie Anti-Doping Aanpak heeft geformuleerd over het creëren van (een structurele plaats voor) openheid. De commissie stelt daarover o.a.:

"Veel mensen die we gesproken hebben, vond het prettig om hun hart te kunnen luchten bij ons. (...) Mensen die zaken waarnemen die niet stroken met de gewenste cultuurverandering hebben een plaats nodig waar zij hun informatie veilig kwijt kunnen. Vervolgens kunnen op grond van deze informatie structurele organisatorische of beleidsmatige maatregelen worden genomen.

Daarnaast gaven renners aan behoefte te hebben aan een vertrouwenspersoon die hen persoonlijk en individueel kan helpen bij (ethische) dilemma's." (pag. 54)

De pijler openheid heeft als doel:

- Het vergroten van de integriteit van de sport in Nederland, door sporters een structurele plaats van openheid te bieden voor persoonlijke vragen, dilemma's of meldingen over vertrouwenskwesaties.

De pijler openheid heeft als resultaat:

- Eén loket bij of onder regie van NOC*NSF voor de opvang en doorverwijzing van (top)sporters, talenten en hun begeleiders bij persoonlijke vragen en dilemma's of voor het melden van misstanden over diverse integriteitskwesaties (o.a. doping, matchfixing en seksuele intimidatie).

Dit gaan we bereiken door de volgende activiteiten uit te voeren:

- Inrichten van een loket door de bestaande poule vertrouwens(contact)personen SI uit te breiden voor o.a. dopingvraagstukken.
- Scholen van de huidige poule vertrouwenspersonen SI voor integriteitsvraagstukken
- Scholen van de huidige poule vertrouwenspersonen SI voor dopingvraagstukken
- Uitbreiden van het huidige registratiesysteem SI voor andere thema's, waaronder doping
- Inrichten van een anonieme meldlijn (via systeem People in Touch)
- Ontwikkelen van een website voor het loket
- Communiceren over het loket richting de doelgroepen

Pijler: Trainers & begeleiders

De pijler Trainers & begeleiders sluit aan bij de aanbevelingen die de Commissie Anti-Doping Aanpak heeft geformuleerd over meer doorstroming en ontsluiting van nieuwe kennis en over de heldere positionering van medische begeleiding. De commissie stelt daarover o.a.:

“Als cultuurverandering het doel is, dan is ook nieuw bloed nodig. Investeren in de kwaliteit en opleiding van ploegleiders en ploegmanagement is hierbij minstens zo belangrijk als doorstroming. In deze opleiding hoort aandacht te zijn voor goede voeding, uitgebalanceerde trainings- en wedstrijdprogramma’s en goede mentale begeleiding van renners.” (pag. 53)

(...) Een idee dat in dit verband regelmatig in de gesprekken naar voren is gekomen, is de ontwikkeling van een specifieke code voor (para)medische begeleiders. De bestaande richtlijnen zouden daarbij prima als uitgangspunt kunnen dienen.

Artsen en andere medische begeleiders zouden deze gedragscode moeten ondertekenen. De controle op naleving van deze code kan komen te liggen bij de beroepsgroep zelf. (...) Het perspectief is dat de (para)medici die werkzaam zijn in het wielrennen zich actief gaan organiseren zodat structurele uitwisseling van kennis en ervaringen, deskundigheidsbevordering en belangenbehartiging gestimuleerd en gewaarborgd blijven. Hierdoor ontstaat tevens de mogelijkheid voor artsen en paramedici om elkaar onderling te kunnen aanspreken op ongewenst gedrag.” (pag. 55)

De pijler trainers & begeleiders heeft als doel:

- Het vergroten van de persoonlijke bewustwording van (kader)leden van de KNWU van de risico’s van onbewuste en bewuste dopingovertredingen en hoe ze dat kunnen voorkomen.
- Het verhogen en borgen van de kwaliteit van kader, door het verkrijgen van meer inzicht in de kwaliteit van het kader en het creëren van een mogelijkheid voor de bond om de sporttechnische visie gericht uit te dragen.
- Het vergroten van de bereikbaarheid van gediplomeerde KNWU-trainers die al jaren in het bezit zijn van hun diploma, om meer continuïteit te krijgen in de aandacht voor het thema antidoping en het bespreekbaar maken van het thema op verschillende niveaus.
- Het verduidelijken van de positionering van medische begeleiding binnen de sport.

De pijler trainers & begeleiders heeft als resultaat:

- het bereiken van alle 1.100 kaderleden van de KNWU door middel van:
 - de inzet van de 100% dope free campagne,
 - een interactieve challenge voor verenigingen en
 - interactieve voorlichtingsbijeenkomsten bij alle 7 Regionale TrainingsCentra (RTC’s) en alle 8 KNWU-districten.
- (Zie ook activiteiten pijler bewustwording)
- Een licentiesysteem met bijscholingsverplichting bij de KNWU voor wielersporters en ploegleiders. Hierbij wordt aangesloten op een VSK-project onder regie van de Academie voor Sportkader, waarbinnen een sportbrede visie op het licentiebeleid wordt ontwikkeld.
 - Een bijscholingsprogramma antidoping met borging binnen het KNWU licentiebeleid voor trainers en ploegleiders.

- Een gezamenlijke visie op de positionering van medische begeleiding, bestaande uit (reeds bestaande) gezamenlijke richtlijnen, een beschrijving van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, gedragsregels t.a.v. geaccepteerd en niet-geaccepteerd gedrag en de wijze van implementatie en naleving daarvan.

Dit gaan we bereiken door de volgende activiteiten uit te voeren:

- Zie ook de activiteiten onder de pijler bewustwording gericht op kaderleden
- Uitbreiding van het licentie/bijcholingsbeleid van de KNWU naar wielrenners en ploegleiders (naast juryleden en soigneurs). De KNWU leidt op volgens de kwalificatiestructuur Sport (KSS) van NOC*NSF en het daarmee samenhangende opleidingsmodel. Deze kwalificatiestructuur is een uitstekend vertrekpunt voor het werken aan kwaliteitsverbetering en –bewaking.
- Uitwerken licentiesysteem wielrenners en ploegleiders, incl. aanpassen reglementen.
- Ontwikkelen van een bijcholingsprogramma anti-doping voor de KNWU in samenwerking met de Dopingautoriteit (kan daarna sportbreed aangeboden worden).
- Invoeren nieuw licentiesysteem (incl. bijcholingen) wielrenners en ploegleiders (na vaststelling nieuwe licentiebeleid door KNWU-congres november 2014).
- Ontwikkelen van handvatten en producten ter ondersteuning voor trainers en begeleiders hoe om te gaan met en aandacht te besteden aan het thema antidoping bij hun sporters. De exacte vorm hiervan wordt bepaald naar aanleiding van wensen en behoeften die zijn uitgesproken in de evaluatie van de voorlichtingsronde (zie pijler 1).
- Sportbreed verspreiden van de ontwikkelde producten en resultaten als voorbeeld voor andere bonden hoe zij trainers en begeleiders voor dit thema kunnen ondersteunen.
- Inrichten van een werkgroep bestaande uit (medisch) experts van o.a. KNWU, NOC*NSF, Dopingautoriteit, VSG, etc om te komen tot een gezamenlijke visie t.a.v. de positionering van medische begeleiding. De werkgroep zal de bestaande richtlijnen gaan inventariseren en toetsen of deze afdoende zijn. Daarnaast wordt een implementatieplan ontwikkeld (start met implementatie binnen de KNWU en waar mogelijk sportbreed) om de naleving van de richtlijnen te borgen (mogelijk resulterend in een licentiesysteem voor wielrenners met bijcholingen t.a.v. antidoping). Eind 2014 zal een pilot plaatsvinden met betrekking tot het bijscholen van de medische begeleiding op het thema van antidoping.

Pijler: Wielrennen Internationaal

De pijler Wielrennen Internationaal sluit aan bij de aanbevelingen die de Commissie Anti-Doping Aanpak heeft geformuleerd over een betere ploegenstructuur en positie van renners, over andere competitie- en business-modellen en over de scheiding van conflicterende belangen. De commissie stelt daarover o.a.:

' De opzet van de Pro Tour kent een aantal barrières op weg naar verandering en een dopingvrije wielersport. Zo ligt er nu (te) veel nadruk op de prestaties van de renners. De punten die renners verzamelen, tellen op naar een gezamenlijk puntentotaal van de ploeg. Dat maakt individuele renners enerzijds kwetsbaar en anderzijds 'kostbaar'. Er zijn andere competitie- en business-modellen denkbaar die een cultuurverandering beter faciliteren.

Het is het waard om in internationaal verband de verschillende ideeën die hieromtrent leven verder te onderzoeken.' (pag. 55)

'We constateren dat het belang dat de UCI heeft bij een goed imago van de wielersport mogelijk vertragend heeft gewerkt bij de ontwikkeling van anti-dopingbeleid. Door de verantwoordelijkheid voor dopingcontrole en -bestrafning weg te halen bij internationale sportorganisaties, kan deze belangenverstrengeling worden voorkomen. Idealiter is de (inter)nationale sportbond verantwoordelijk voor het ontwikkelen van de sport en het bijbehorende anti-dopingbeleid, inclusief de noodzakelijke voorlichting. De dopingcontroles en -bestrafning hieromtrent zouden dan ondergebracht moeten worden bij aparte organisaties.

Het weghalen van dopingcontroles en bestrafning bij de internationale sportbonden en deze onderbrengen bij een bestaande of een nieuw op te richten organisatie, is een grote stap. Niettemin is het zinvol om een zorgvuldig proces in te gaan met alle betrokkenen (internationale sportbonden, WADA, NOC' s etc.) om te onderzoeken of dit haalbaar is.' (pag. 56-57)

De pijler wielrennen internationaal heeft als doel:

- dat internationaal één gezamenlijk Nederlands geluid wordt gehoord over de antidopingaanpak en cultuurverandering in het wielrennen.

De pijler wielrennen internationaal heeft als resultaat:

- Een krachtige uniforme antidoping aanpak en cultuurverandering in internationaal verband (UCI, ploegen, landen),
- Internationale doping-onderzoekscommissie,
- Dopingcontrole etc. buiten UCI.

Dit gaan we bereiken door de volgende activiteiten uit te voeren:

- inrichten van een werkgroep/taskforce met een brede vertegenwoordiging uit het Nederlandse wielrennen (KNWU bestuurders, teams en sporters),
- aanjaagfunctie richting UCI/WADA via teams,
- aanjaagfunctie richting UCI/WADA via besturen van ons omringende landen en de UEC,
- voorstellen ontwikkelen om nieuwe maatregelen (t.a.v. ploegenstructuur, puntensysteem, kalender) te implementeren.

Pijler: Dopingcontroles

De pijler Dopingcontroles sluit aan bij de aanbevelingen die de Commissie Anti-Doping Aanpak heeft geformuleerd over het vergroten van de pakkans. De commissie stelt daarover o.a. :

"Er is een aantal andere manieren om de pakkans voor dopingzondaars te vergroten. Aangezien controles en opsporing erg kostbaar zijn, zullen in de eerste plaats slimmere keuzes moeten worden gemaakt." (pag. 56)

De Commissie geeft aan dat meer dopingcontroles een manier is om de pakkans te vergroten. Het uitvoeren van meer dopingcontroles heeft echter ook een preventieve werking. Door ook controles te gaan uitvoeren in de groep wielrenners onder het hoogste niveau (amateurs en jeugdleden vanaf 17 jaar) ontstaat een groter en breder bewustzijn (binnen de wielersport) over het gebruik en de aanpak van doping. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om te laten zien dat de gehele wielersport staat voor een schone sport.

De pijler dopingcontroles heeft als doel:

- Het verbreden van het bewustzijn binnen de wielersport over het gebruik en de aanpak van doping.

De pijler dopingcontroles heeft als resultaat:

- dat het aantal dopingcontroles in het Nederlandse wielrennen wordt ingezet onder een bredere doelgroep (ook jeugd en andere categorieën) en wordt geïntensiveerd.

Dit gaan we bereiken door de volgende activiteiten uit te voeren:

- Op initiatief van de voorzitters van de KNWU-districten wordt een werkgroep ingericht dat een voorstel gaat uitwerken t.b.v. het KNWU-congres over de inzet van dopingcontroles,
- Aan het voorjaarscongres van de KNWU in 2014 een voorstel voorleggen voor extra budgetruimte t.b.v. het realiseren van de gestelde doelen,
- Uitvoeren van dopingcontroles onder amateurs, incl. (oudere) jeugdleden (vanaf 17 jaar), volgend op de impuls van voorlichting (pijler bewustwording).